NOTA RINGKAS IKUT DSKP

Sejarah

Tingkatan 3 · 2027

Satu halaman untuk setiap bab: apa yang anak belajar mengikut Standard Kandungan KPM, idea dan istilah penting, kesilapan biasa, dan soalan pendek untuk anak menyemak kefahaman sendiri.

KANDUNGAN

1	Kedatangan Kuasa Barat	DSKP 7.0
2	Pentadbiran Negeri-negeri Selat	DSKP 7.0
3	Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu	DSKP 7.0
4	Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu	DSKP 7.0
5	Pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah	DSKP 7.0
6	Kesan Pentadbiran Barat terhadap Ekonomi dan Sosial	DSKP 7.0
7	Penentangan Masyarakat Tempatan	DSKP 8.0
8	Kebijaksanaan Raja dan Pembesar Melayu Menangani Cabaran Barat	DSKP 8.0

CARA GUNA NOTA INI

- [ ] Baca halaman bab yang sedang diajar guru di sekolah, bersama anak, dalam lima minit.
- [ ] Minta anak jawab soalan "Cara semak kefahaman" tanpa melihat nota, kemudian semak jawapan di bawahnya.
- [ ] Jika anak tersilap, baca semula bahagian yang berkaitan, atau buka nota penuh di aster-edu.my (alamat di kaki setiap halaman).

Tingkatan 3 pada 2027 masih mengikut KSSM; KP2027 hanya bermula di Tahun 1 dan Tingkatan 1. Kod dan nama tajuk mengikut DSKP KSSM Sejarah Tingkatan 3. Ringkasan oleh Aster Edu; bukan dokumen rasmi KPM.

© 2026 aster-edu.my · Percuma untuk kegunaan peribadi dan di sekolah. Sumber: DSKP KSSM Sejarah Tingkatan 3 (Bahagian Pembangunan Kurikulum, KPM). Disusun oleh Aster Edu; bukan dokumen rasmi KPM.

1 Kedatangan Kuasa Barat

DSKP 7.0 Campur Tangan dan Penjajahan Kuasa Barat | SK 7.1 Kedatangan Kuasa Barat

APA YANG ANAK BELAJAR

7.1.1 Menerangkan kestabilan dan kemakmuran negara kita

7.1.2 Menghuraikan faktor kedatangan kuasa Barat ke negara kita

7.1.3 Menganalisis persaingan antara kuasa Barat untuk mendapatkan tanah jajahan

7.1.4 Menunjukkan perbezaan strategi kuasa Barat untuk menguasai negara kita

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- **Sebelum kuasa Barat tiba,** negara kita stabil dan makmur: pemerintahan teratur, ekonomi aktif dan sumber yang kaya. Kuasa Barat datang ke wilayah yang sudah maju dan bernilai.
- **Faktor kedatangan:** antaranya kepentingan perdagangan dan keperluan mendapatkan sumber. "Menghuraikan" = nyatakan faktor dan terangkan bagaimana ia mendorong kedatangan.
- **Persaingan:** Portugis, Belanda dan British bersaing sesama sendiri untuk mendapatkan tanah jajahan.
- **Strategi berbeza:** ada kuasa yang bergantung pada kekuatan tentera, ada yang menggunakan perjanjian dan rundingan dengan pemerintah tempatan.
- **Elemen K:** memanfaatkan sumber kekayaan negara, bekerjasama, berwaspada terhadap unsur luar, berfikiran strategik.

KESILAPAN BIASA

✗ **Menyenaraikan tanpa menghuraikan.** Jawapan satu baris setiap faktor hanya di aras menyatakan.

✗ **Kronologi tidak tersusun.** Tahu kuasa mana datang dahulu untuk menerangkan persaingan.

✗ **Menganggap semua kuasa Barat sama.** SP 7.1.4 meminta perbezaan strategi.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Namakan tiga kuasa Barat yang bersaing untuk mendapatkan tanah jajahan.
2. Apakah dua jenis strategi yang digunakan kuasa Barat untuk menguasai negara kita?
3. Mengapakah bab ini bermula dengan kemakmuran negara kita?

Jawapan ringkas: 1. Portugis, Belanda dan British. **2.** Kekuatan tentera, dan perjanjian serta rundingan dengan pemerintah tempatan. **3.** Supaya jelas bahawa kekayaan dan kedudukan negara kita menjadi sebab kuasa Barat berminat untuk datang.

2 Pentadbiran Negeri-negeri Selat

DSKP 7.0 Campur Tangan dan Penjajahan Kuasa Barat | SK 7.2 Pentadbiran Negeri-negeri Selat

APA YANG ANAK BELAJAR

- 7.2.1 Menjelaskan peluasan kuasa British di Pulau Pinang, Singapura dan Melaka
- 7.2.2 Menghubungkait Perjanjian London 1824 dengan kesannya terhadap Alam Melayu
- 7.2.3 Membincangkan pembentukan Negeri-negeri Selat
- 7.2.4 Memperincikan corak pentadbiran Negeri-negeri Selat

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- **Pulau Pinang** diduduki oleh **Francis Light** pada **1786**; **Stamford Raffles** membuka **Singapura** sebagai pangkalan British pada **1819**; **Melaka** jatuh ke tangan British melalui perjanjian dengan Belanda.
- **Perjanjian London 1824** (British dan Belanda): Alam Melayu dibahagi kepada dua lingkungan pengaruh, British di Semenanjung Tanah Melayu dan Singapura, Belanda di Sumatera dan pulau di selatan. Melaka diserahkan kepada British.
- **Negeri-negeri Selat** (Pulau Pinang, Singapura, Melaka) disatukan pada **1826** untuk memudahkan pentadbiran wilayah British di sepanjang Selat Melaka.
- **Pentadbiran:** mula-mula oleh Syarikat Hindia Timur Inggeris; pada **1867** menjadi **Tanah Jajahan Mahkota** di bawah Pejabat Tanah Jajahan di London.

KESILAPAN BIASA

- ✗ **Tarikh tanpa kaitan.** Hubungkaitkan Perjanjian London 1824 dengan kesannya, bukan tarikh sahaja.
- ✗ **Urutan wilayah tertukar.** Pulau Pinang (1786), Singapura (1819), Negeri-negeri Selat dibentuk (1826).
- ✗ **Mencampurkan dengan negeri Melayu lain.** Negeri-negeri Selat hanya tiga wilayah.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Siapakah yang menduduki Pulau Pinang, dan pada tahun bila?
2. Apakah kesan Perjanjian London 1824 terhadap Melaka?
3. Pada tahun bilakah Negeri-negeri Selat menjadi Tanah Jajahan Mahkota?

Jawapan ringkas: 1. Francis Light, 1786. **2.** Melaka diserahkan kepada British. **3.** 1867.

3 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu

DSKP 7.0 Campur Tangan dan Penjajahan Kuasa Barat | SK 7.3 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu

APA YANG ANAK BELAJAR

- 7.3.1 Menjelaskan kekayaan hasil bumi di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang
- 7.3.2 Mengklasifikasikan peluasan kuasa British di Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang
- 7.3.3 Menghuraikan pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu
- 7.3.4 Membahaskan pentadbiran Negeri-negeri Melayu Bersekutu

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- **Hasil bumi:** Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang kaya dengan hasil bumi, terutamanya **bijih timah** di Perak dan Selangor, yang menarik pedagang, pelabur dan akhirnya British.
- **Cara peluasan kuasa** (perlu dikelaskan): melalui perjanjian dengan pemerintah, atau mengambil kesempatan daripada pertelingkahan dalam negeri.
- **Perjanjian Pangkor 1874** memulakan **Sistem Residen** di Perak: Residen British menasihati sultan dalam semua hal kecuali agama Islam dan adat istiadat Melayu.
- **NNMB** (Perak, Selangor, Negeri Sembilan, Pahang) dibentuk pada **1896**, dengan seorang **Residen Jeneral** sebagai ketua pentadbiran.
- **Membahaskan pentadbiran NNMB:** lihat dari lebih satu sudut, contohnya kesan pentadbiran berpusat terhadap kemajuan negeri dan terhadap kuasa sultan.

KESILAPAN BIASA

- ✗ **Bercerita tanpa mengelaskan.** Kumpulkan cara peluasan kuasa mengikut jenis.
- ✗ **Tertukar NNMB dengan NNMTB.** NNMB hanya Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang.
- ✗ **Membahaskan dari satu sudut.** Jawapan yang hanya memuji atau hanya mengkritik kurang seimbang.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Namakan empat negeri NNMB dan tahun pembentukannya.
2. Dalam hal apakah Residen British tidak menasihati sultan?
3. Perjanjian manakah yang memulakan Sistem Residen di Perak?

Jawapan ringkas: 1. Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang; 1896. **2.** Agama Islam dan adat istiadat Melayu. **3.** Perjanjian Pangkor 1874.

4 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

DSKP 7.0 Campur Tangan dan Penjajahan Kuasa Barat | SK 7.4 Pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

APA YANG ANAK BELAJAR

- 7.4.1 Menyatakan pemerintahan Kesultanan Melayu di Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor
- 7.4.2 Menghuraikan peluasan kuasa British di Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu
- 7.4.3 Menilai peluasan kuasa British di Johor
- 7.4.4 Merumuskan sistem pentadbiran Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- **NNMTB:** Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu dan Johor, masing-masing diperintah oleh Kesultanan Melayu sendiri. Sebahagian negeri utara pernah di bawah pengaruh Siam.
- **Perjanjian Bangkok 1909** (British dan Siam): Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu berpindah ke bawah pengaruh British; setiap negeri akhirnya menerima seorang **Penasihat British**.
- **Johor** tidak terlibat dalam Perjanjian Bangkok 1909; Johor menerima **Penasihat Am British** pada **1914**.
- **Beza dengan NNMB:** NNMB disatukan di bawah satu pentadbiran pusat; setiap negeri NNMTB ditadbir **secara berasingan** dengan Penasihat British.

KESILAPAN BIASA

- ✗ **Tertukar senarai negeri** dengan NNMB.
- ✗ **Menyamakan Johor dengan negeri utara.** Johor tidak termasuk dalam Perjanjian Bangkok 1909.
- ✗ **"Menilai" dijawab seperti "menyatakan".** Beri pendapat yang disokong fakta.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Perjanjian apakah yang memindahkan Perlis, Kedah, Kelantan dan Terengganu ke bawah pengaruh British?
2. Bilakah Johor menerima Penasihat Am British?
3. Nyatakan satu beza pentadbiran NNMB dengan NNMTB.

Jawapan ringkas: 1. Perjanjian Bangkok 1909 (antara British dan Siam). **2.** 1914. **3.** NNMB disatukan di bawah satu pentadbiran pusat; setiap negeri NNMTB ditadbir secara berasingan dengan Penasihat British.

5 Pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah

DSKP 7.0 Campur Tangan dan Penjajahan Kuasa Barat | SK 7.5 Pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah

APA YANG ANAK BELAJAR

- 7.5.1 Menyatakan latar belakang pemerintahan tempatan di Sarawak dan Sabah
- 7.5.2 Menerangkan peluasan kuasa rejim Brooke di Sarawak
- 7.5.3 Menghuraikan peluasan kuasa Syarikat Borneo Utara British di Sabah
- 7.5.4 Merumuskan pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- **Sebelum kuasa Barat:** Sarawak di bawah **Kesultanan Brunei**; Sabah di bawah pengaruh **Kesultanan Brunei dan Kesultanan Sulu**.
- **Rejim Brooke di Sarawak: James Brooke** dilantik Rajah Sarawak pada **1841** dan ditabalkan secara rasmi di Kuching pada **1842**. Keluarga Brooke memerintah selama tiga generasi dan meluaskan kawasan dari semasa ke semasa.
- **Sabah: Syarikat Borneo Utara British** menerima piagam diraja daripada kerajaan British pada **1881** untuk mentadbir Sabah.
- **Banding beza:** Sarawak diperintah sebuah **keluarga**; Sabah ditadbir sebuah **syarikat**. Bandingkan siapa memerintah dan bagaimana kuasa diperoleh.

KESILAPAN BIASA

- ✗ **Tertukar kuasa di setiap negeri.** Brooke di Sarawak, Syarikat Borneo Utara British di Sabah.
- ✗ **Melangkau latar pemerintahan tempatan** (Kesultanan Brunei dan Sulu).
- ✗ **Perbandingan sebelah pihak.** Banding beza perlu persamaan dan perbezaan kedua-dua negeri.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Bilakah James Brooke dilantik menjadi Rajah Sarawak?
2. Siapakah yang mentadbir Sabah di bawah kuasa Barat, dan bilakah ia menerima piagam diraja?
3. Nyatakan satu perbezaan pentadbiran Barat di Sarawak dan Sabah.

Jawapan ringkas: 1. 1841 (ditabalkan secara rasmi di Kuching pada 1842). **2.** Syarikat Borneo Utara British; 1881. **3.** Sarawak diperintah oleh keluarga Brooke; Sabah ditadbir oleh sebuah syarikat, Syarikat Borneo Utara British.

6 Kesan Pentadbiran Barat terhadap Ekonomi dan Sosial

DSKP 7.0 Campur Tangan dan Penjajahan Kuasa Barat | SK 7.6 Kesan Pentadbiran Barat terhadap Ekonomi dan Sosial

APA YANG ANAK BELAJAR

- 7.6.1 Menyatakan pengenalan ekonomi moden oleh kuasa Barat di negara kita
- 7.6.2 Menghuraikan pentadbiran Barat berkaitan dengan ekonomi
- 7.6.3 Mewajarkan kesan ekonomi akibat pentadbiran Barat di negara kita
- 7.6.4 Menilai kesan sosial akibat perkembangan ekonomi di negara kita

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- **Ekonomi moden:** kegiatan ekonomi berskala besar untuk pasaran luar, terutamanya **perlombongan bijih timah** dan **perladangan getah**.
- **Pentadbiran Barat menyokong ekonomi:** membina jalan raya, jalan kereta api dan pelabuhan untuk membawa hasil ke pasaran.
- **Buruh:** dari China untuk sektor perlombongan, dari India untuk sektor perladangan.
- **Kesan sosial:** masyarakat berbilang kaum, pertumbuhan bandar, dan sekolah dengan bahasa pengantar berbeza.
- **Kesan ekonomi** berkaitan menghasilkan dan memperdagangkan hasil; **kesan sosial** berkaitan kehidupan masyarakat. Nilai kedua-dua sisi: kemajuan dan cabaran.

KESILAPAN BIASA

- ✗ **Mencampurkan kesan ekonomi dengan kesan sosial.** Kelaskan setiap kesan dengan betul.
- ✗ **Menyenaraikan kesan tanpa alasan.** "Mewajarkan" memerlukan sebab atau bukti.
- ✗ **Hanya kesan baik atau hanya kesan buruk.** Penilaian perlu seimbang dan dikaitkan dengan hari ini.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Namakan dua kegiatan ekonomi moden yang diperkenalkan oleh kuasa Barat.
2. Kelaskan sebagai kesan ekonomi atau sosial: (a) pembinaan jalan kereta api, (b) pertumbuhan bandar.
3. Buruh dari mana dibawa masuk untuk sektor perlombongan, dan dari mana untuk perladangan?

Jawapan ringkas: 1. Perlombongan bijih timah dan perladangan getah. **2.** (a) ekonomi, (b) sosial. **3.** Perlombongan: China. Perladangan: India.

7 Penentangan Masyarakat Tempatan

DSKP 8.0 Tindak Balas Masyarakat Tempatan | SK 8.1 Penentangan Masyarakat Tempatan

APA YANG ANAK BELAJAR

- 8.1.1 Menerangkan matlamat dan bentuk penentangan masyarakat tempatan
- 8.1.2 Menghuraikan bagaimana sistem pentadbiran Barat memberi kesan terhadap kuasa pemerintah dan kehidupan masyarakat tempatan
- 8.1.3 Menilai penentangan masyarakat tempatan terhadap kuasa Barat
- 8.1.4 Merumus kesan penentangan masyarakat tempatan

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- **Matlamat penentangan:** mempertahankan maruah bangsa, hak dan tanah air. Bentuk penentangan berbeza di setiap tempat.
- **Punca:** sistem pentadbiran Barat mengurangkan kuasa pemerintah tempatan dan mengubah kehidupan rakyat.
- **Tokoh:** Dol Said (Naning), Dato' Maharaja Lela (Perak), Dato' Bahaman dan Mat Kilau (Pahang), Tok Janggut (Kelantan), Haji Abdul Rahman Limbong (Terengganu), Rentap (Sarawak), Mat Salleh (Sabah).
- **Menilai penentangan:** pertimbangkan strategi, kekuatan dan kelemahannya, bukan menghafal nama sahaja.
- **Merumus kesan:** terhadap masyarakat tempatan dan terhadap cara kuasa Barat mentadbir selepas itu.

KESILAPAN BIASA

- ✗ **Tertukar tokoh dan negeri.** Tahu tokoh mana di negeri mana, dan urutan peristiwa.
- ✗ **Menghafal nama tanpa sebab.** Huraikan mengapa pemerintah dan rakyat terkesan.
- ✗ **"Menilai" dijawab dengan cerita.** Beri pendapat tentang strategi atau keberkesanan, disokong fakta.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Padankan tokoh dengan negeri: Haji Abdul Rahman Limbong, Mat Salleh, Dato' Bahaman.
2. Apakah matlamat utama penentangan masyarakat tempatan?
3. Bagaimanakah pentadbiran Barat menjadi punca penentangan?

Jawapan ringkas: 1. Terengganu; Sabah; Pahang. **2.** Mempertahankan maruah bangsa, hak dan tanah air. **3.** Ia mengurangkan kuasa pemerintah tempatan dan mengubah kehidupan rakyat.

8 Kebijaksanaan Raja dan Pembesar Melayu Menangani Cabaran Barat

DSKP 8.0 Tindak Balas Masyarakat Tempatan | SK 8.2 Kebijaksanaan Raja dan Pembesar Melayu Menangani Cabaran Barat

APA YANG ANAK BELAJAR

- 8.2.1 Menerangkan reaksi pemerintah Negeri-negeri Melayu Utara dan Johor terhadap tindakan Barat
- 8.2.2 Menghuraikan tindakan raja Melayu dalam menangani cabaran Barat
- 8.2.3 Menilai usaha pembesar Melayu dalam pemodenan negeri
- 8.2.4 Merumus keberkesanan peranan pemerintah tempatan dalam menangani cabaran Barat

IDEA DAN ISTILAH PENTING

- Kebijaksanaan raja dan pembesar Melayu menangani cabaran Barat **melambatkan** proses perluasan kuasa Barat di negara kita.
- **Fokus:** Negeri-negeri Melayu Utara (Perlis, Kedah, Kelantan, Terengganu) dan Johor, yang menerima Penasihat British lebih lewat.
- **Undang-undang tubuh negeri:** Undang-undang Tubuh Kerajaan Johor (**1895**, zaman Sultan Abu Bakar) dan Undang-undang Bagi Diri Kerajaan Terengganu (**1911**), membantu mempertahankan kedaulatan negeri.
- **Pembesar Melayu** membantu memodenkan pentadbiran negeri supaya bersedia menghadapi tekanan kuasa Barat.
- **Beza dengan bab 8.1:** bab penentangan tentang tokoh yang bangkit menentang; bab ini tentang strategi dan pemodenan oleh raja dan pembesar.

KESILAPAN BIASA

- ✗ **Mencampurkan bab ini dengan bab penentangan.** Bentuk tindak balasnya berbeza.
- ✗ **Lupa negeri yang terlibat.** SP 8.2.1 khusus untuk Negeri-negeri Melayu Utara dan Johor.
- ✗ **Rumusan tanpa pendirian.** Nyatakan sejauh mana peranan pemerintah berkesan, dengan alasan.

CARA SEMAK KEFAHAMAN

1. Bilakah Undang-undang Tubuh Kerajaan Johor diperkenalkan, dan pada zaman sultan siapa?
2. Apakah nama undang-undang tubuh Terengganu dan tahunnya?
3. Apakah kesan kebijaksanaan raja dan pembesar Melayu terhadap kuasa Barat?

Jawapan ringkas: 1. 1895, semasa pemerintahan Sultan Abu Bakar. **2.** Undang-undang Bagi Diri Kerajaan Terengganu, 1911. **3.** Ia melambatkan proses perluasan kuasa Barat di negara kita.